

PIRKANMAAN TALOUS 2020

Toimialojen nykytila ja näkymät

TAMPERE.
FINLAND

PIRKANMAAN TALOUSKATSAUS 2020 | SISÄLTÖ

- 3 Pirkanmaan liikevaihto toimialoittain
- 4 ICT Elmo: Inhimillinen dimensio eikä ruuvien kiristämistä
- 6 Ata Gears: Liiketoimintaa joka mantereella, verkostot Pirkanmaalla
- 8 Buildie: Mobiili työmaaseuranta muuttaa koko toimialaa
- 10 Soilfood: Vihreitä siltoja teollisuuden ja peltojen välille
- 12 Film Tampere rakentaa merkittävää eurooppalaista tuotantokaupunkia
- 14 Matkustusrajoitukset asettavat haasteita viennille
- 15 Digitaalinen Pirkanmaa – kestävästi yhdessä
- 16 Yritystoiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen on nyt tärkeämpää kuin koskaan

BUSINESS
TAMPERE

TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI

Yrittäjät
PIRKANMAA

PIRKANMAA

PÄÄKIRJOITUS
Esa Halme | maakuntajohtaja
Pirkanmaan liitto

Kuva: Rami Marjamäki

VASTUULLISESTI VAURAS PIRKANMAA

Viime vuoteen katsominen on erittäin tärkeätä, koska se kertoo lähtökohdat muutokselle. Tämän vuoden alussa kaikki muuttui, eikä paluuta vanhaan ole olemassa. Vuonna 2019 kaikki toimialat kasvoivat Pirkanmaalla, mikä oli sekä poikkeuksellista, että lupaavaa. Erityisen hyviä signaaleja tuli viennistä, digitaalisuuteen tukeutuvasta yritystoiminnasta ja kansainvälisistä muutoksista. Mittarit kertovat kuitenkin myös sen, että uuden yliopiston perustaminen on vaikuttanut elinkeinoelämän ja yliopiston vuorovaikutusta kuvaaviin indikaattoreihin. Tarkempi analyysi edellyttäisi sen huolellista arvioimista, mikä vaikutus oli toisaalta paikallisella ja toisaalta kansallisella tasolla. Vuoteen vaikutti uusi hallituskoalitio ja sen tuomat järjestelmämuutokset.

Lähtökohdat tulevaan ovat hyvät. Korona tulee sekä EU:n että OECD:n analyysien mukaan vaikuttamaan merkittävästi vientivetoisten maakuntien tulevaisuuteen. Länsi-Suomen viennin arvo on 210 prosenttia Länsi-Suomen bruttokansantuotteesta. Erityisesti teknologiateollisuuden osalta on arvioitu, että vuoden 2020 lopusta alkaa vaikeampi tulevaisuus. Tällöin ratkaisevan tärkeätä on se, miten yritykset itse ja yhdessä pystyvät vastaamaan kysyntään, jossa tulevat todennäköisesti korostumaan erilaiset vihreät arvot ja tekninen vaativuus. Muutos tulee myös

vaatimaan kansallisella tasolla merkittävää lisäystä TKI-rahoitukseen. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten on osattava olla aktiivisesti mukana yritysten rinnalla ja kansainvälisissä hankekilpailuissa.

Tuleviin muutoksiin liittyvät ongelmat ovat viheliäitä ja moniulotteisia. Uuden synnyttäminen vaatii ratkaisujen lisäksi kykyä saada uudet tuotteet maailmalle. Vienti vaatii rahaa, kontakteja ja toimivia yhteyksiä. Tästä tulee julkisen hallinnon kantaa oma vastuunsa. Tasoitusta muille Pohjoismaille ei voi jatkossa antaa. Muut Pohjoismaat eivät ole sulkeneet pääkentän ulkopuolisia kansainvälisen liikenteen lentokenttiä, eivätkä peri niiltä täysiä maksuja palveluista. Kisa nousuvaiheessa menestymisestä tulee olemaan kova.

Pirkanmaan pohdinnoissa koronan jälkeisestä elämisestä on korostettu seuraavia kolmea asiaa. Pirkanmaalla on helppo hengittää. Pirkanmaalla on matalat kynnykset. Pirkanmaa on tulevaisuudessa vauras ja vastuullinen. Nämä ajatukset ovat edellytyksiä sille, että Pirkanmaa uskaltaa olla eturintamassa uuden nousun rakentamisessa.

Tämä katsaus antaa varmuuden siitä, että perustamme on kunnossa ja että yrityksillämme on kyky tarttua uusiin mahdollisuuksiin.

PIRKANMAAN LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN 2019

	2019	2020*
Liikevaihto kaikki toimialat	34 901 M€	16 491 M€
Liikevaihdon muutos	3,2 %	-1,7 %
Liikevaihto, teollisuus	12 030 M€	5 733 M€
Teollisuuden liikevaihdon muutos	3,0 %	-2,7 %
Vienti, teollisuus	7 053 M€	3 418 M€
Teollisuuden viennin muutos	4,5 %	-1,9 %
Asukkaita	517 666	
Työttömyysaste	9,2 %	
Toimipaikkoja	34 136	

* 1. puolivuotta

TEOLLISUUS

12 030 M€

Teknologia

48,5 %

Metsä

21,5 %

Elintarvike

4,7 %

Kemikaalit,
kumi, muovi

15,6 %

TeVaNaKe

2,5 %

KAUPPA

9 317 M€

Tukkukauppa

61,1 %

Vähittäiskauppa

38,9 %

PALVELUT

5 593 M€

Liike-elämän
palvelut

60 %

Liikenne

27 %

Majoitus ja
ravitsemus

14 %

RAKENTAMINEN

3 542 M€

ELÄMYSTALOUS

1 917 M€

INFORMAATIO JA VIESTINTÄ

1 607 M€

%-osuus koko toimialan liikevaihdosta

INHIMILLINEN DIMENSIO EIKÄ RUUVIN KIRISTÄMISTÄ

Elmo teki keväällä ennätystuloksen, koronatilanteesta huolimatta.

Taustalla olivat yhdet isot kaupat, muutama pienempi – mutta ennen kaikkea organisaation läpikäymä strategia- ja yrityskulttuurimuutos.

“Elmo alkoi optimoida innostusta, ruuvien kiristämisen sijaan”. Näin voisi tiivistää Elmon yrityskulttuurimuutoksen. Talossa uskotaan, että hyvinvoiva henkilöstö näkyy ulospäin ja mahdollistaa parhaan mahdollisen asiakaskokemuksen. Tavoitteen eteen on tehty töitä: on Elämyskerhoa, hierontapalveluita, liikuntaseteleitä, välineitä työergonomiaan - jopa työterveyspsykologi on tuotu toimistolle ilmaiseksi työntekijöiden käyttöön.

Strategisesti liiketoiminnan fokusointi on kannattanut. Ennen Tampereen Puhelin -nimellä toiminut yhtiö on muovautunut paikallisesta puhelinyhtiöstä valtakunnalliseksi ICT-taloksi. Se on vaatinut myös kovia päätöksiä.

– Luovuimme 2019 kuluttajaliiketoiminnasta, ja olemme siitä asti keskittyneet täysin yritysten ICT-ulkoistuksiin. Muutos ja kasvu tarkoittaa usein väistämättä myös vanhasta luopumista ja vaatii uskoa uuteen visioon, Elmon toimitusjohtaja **Janne Aaltonen** muistuttaa.

Yritysten uskoa on koeteltu kuluvana vuonna eikä Elmollakaan ole säästyty pettymyksiltä, vaikkakin etätöihin siirtyminen on tuonut piikin ICT-ratkaisujen kysyntään.

– Jopa sopimusten allekirjoituspäivänä saattoi tulla peruutuksia, Aaltonen myöntää.

Silti se ei ole heiluttanut Elmon perustaa: uskoa omaan ICT-konseptiin ja siihen, että lopulta vain asiakas- ja henkilöstökokemus ratkaisee.

Aaltonen puhuu inhimillisestä dimensiosta. Rahan tekemisen ja tehokkuuden optimoinnin sijaan optimoidaan innostusta ja merkitystä. Siksi Elmon asiantuntijat lähtivät keväällä tarjoamaan yrityksille konsultointia ja sparria ja mm. Office-koulutuspalvelu avattiin veloitusetta kaikille asiakkaille.

Miksi olemme olemassa

Elmolla on kirkastettu juurta jaksain yhtiön olemassaolon syy. Samaa tsekkaukseen Aaltonen suosittelee muillekin: on helppo harhautua polulta ilman selkeää “purposea”.

Olemassaolon syy kiteytyi lopulta koko toimialaa koskevaan ongelmaan ja sen ratkaisemiseen.

– Tunnistimme päätehtäväksemme ICT-tuskan helpottamisen: ICT:n ostaminen koetaan hankalaksi, tarjousten vertailu vaikeaksi, ja sopimuksia on tavattu laatia suojavalleiksi - ei kehittämään asiakkaan bisnestä.

Muuttaakseen tämän Elmo alkoi keskittyä muuttamaan pääasiasiaa: kuuntelemiseen, täyteen avoimuuteen ja sisäiseen innostukseen. Kevään iso onnistuminen oli A-Insinöörien kanssa luotu uudenlainen IT-allianssimalli. Se perustuu jaettuun vastuuseen, yhteiseen tiimiin - ja 100-prosenttiseen avoimuuteen ja luottamukseen.

Avoimuus onkin jotain, mitä Aaltonen peräänkuuluttaa lisää koko yrityskenttään. Hyvä esimerkki avoimuudesta on valtakunnallinen Kasvuryhmä, jossa Aaltonen on mukana. Kasvuryhmässä Suomen johtavat yritysjohtajat ja kasvuhakuiset yritykset sparraavat toisiaan, yhtenä porukkana ja aliryhmissä. Toiminta tähtää ideoiden vaihtamiseen, valmennukseen ja kaikenpuoliseen eteenpäin tuuppimiseen. Ilmapiiri on jopa Aaltoselle hämmäyttävän avoin.

– Muiden kokemusten kuuleminen antaa paljon. Toimarin palli on aina melko yksinäistä hommaa. Ongelmat, haasteet ja toisaalta myös ratkaisut ovat silti toimialasta riippumatta hämmästyttävän samanlaisia.

Elmolla ei nähdä, että oman toiminnan avaaminen julkisesti vähentäisi kilpailuetua.

– Maailma muuttuu ja optimoimme jatkuvasti. Tarina, jota kerron tänään, voi olla puolen vuoden päästä toinen. Nykymaailmassa menestys ei tule siitä, että pitää tiedot itsellään vaan siitä, että avaa niitä. Ideat parantuvat, kun niitä jakaa – ja lopulta kaikki hyötyvät.

Elmo

PERUSTETTU: 2003
LIIKEVAIHTO: 15 M€
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ: 75
KASVUENNUSTE: +30% vuotuinen kasvu
KIVA LUKU: NPS >+80

www f in

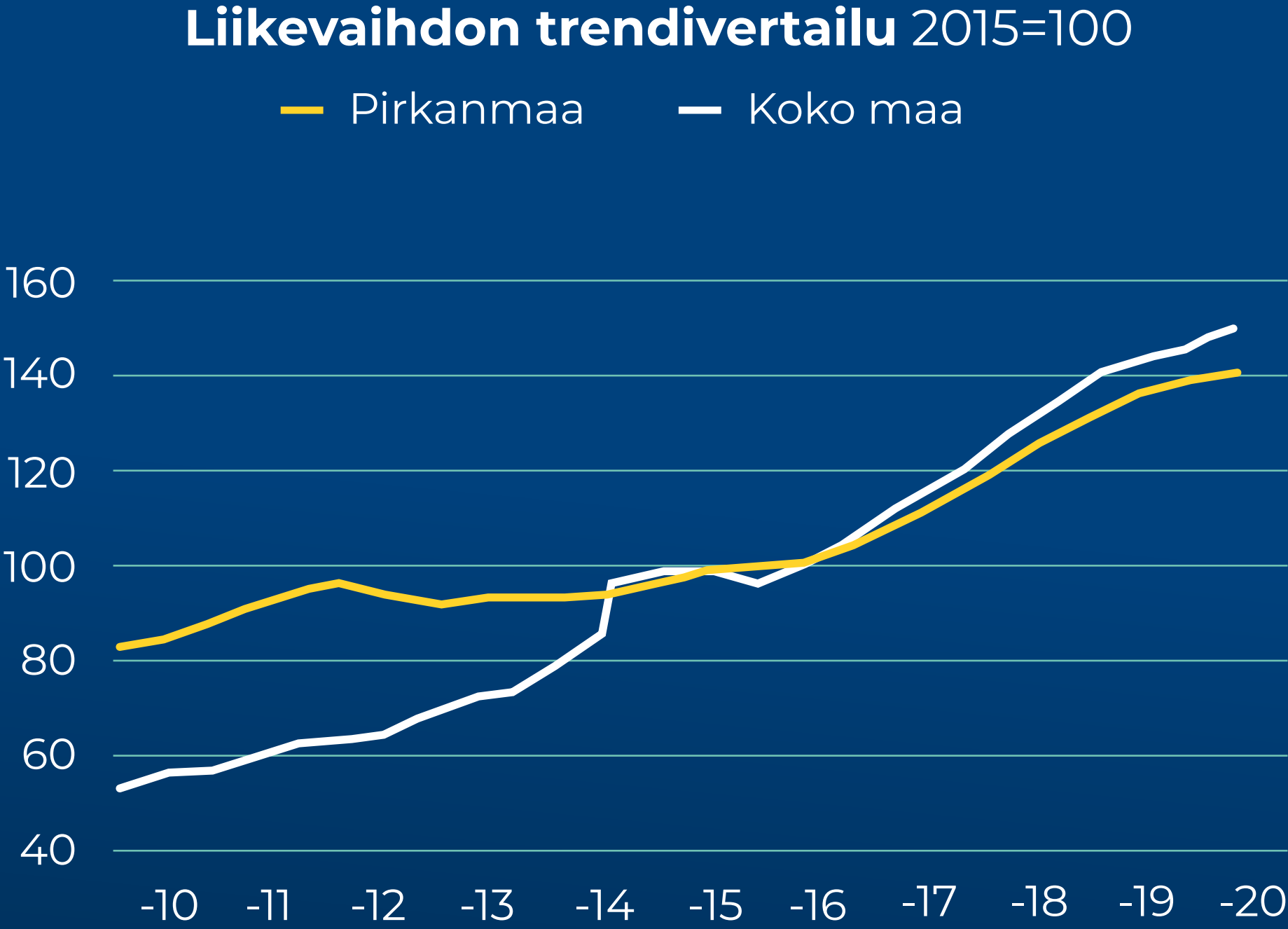
“Nykymaailmassa menestys ei tule siitä, että pitää tiedot itsellään vaan siitä, että avaa niitä. Ideat parantuvat, kun niitä jakaa – ja lopulta kaikki hyötyvät.

Janne Aaltonen

TIETOJENKÄSITTELYPALVELU

Liikevaihto 2019	1 065 M€
Liikevaihdon muutos	9,1 %
Toimipaikkoja 2019	941
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	4,8 %

LIIKETOIMINTAA JOKA MANTEREELLA, VERKOSTOT PIRKANMAALLA

Voimansiirtokomponentteja vaativiin kohteisiin valmistava Ata Gears on vuonna 1937 perustettu perheyrittäjä, jonka markkinat ovat maailmalla, mutta tuotanto kolmessa toimipisteessä Tampereella ja Pälkäneellä. Vuodesta 2018 toimitusjohtajana ollut Hanna Miettinen näkee Pirkanmaan loistavana päämajana liiketoiminnalle.

Globaali markkinajohtaja, joka toimittaa joka mantereella. Tällaisia tarinoita ei ole Pirkanmaalla jos Suomessakaan kovin montaa. Miten tähän on päästy?

– Täytyy sanoa, että kiitos kuuluu jo 1970-luvulla toimineelle johdolle, joka lähti rohkeasti tekemään vientiä ja löysi Japanista loistavan markkinan. Japani on edelleen suurin vientimaamme; sen jälkeen tulevat Saksa ja pohjoismaat, Miettinen kertoo.

Toimitusten maantieteellinen laajuus on ollut pelastava tekijä myös koronan kurimuksessa, joskin vaikutukset näkyvät teollisuudessa viiveellä ja myös Ata Gearsilla ennakoidaan loppuvuoden olevan haastava. Silti: siinä kohtaa, kun Aasia meni kiinni, veti muilla mantereilla. Myös vuoden aikana tehdyt sisäiset rakenteelliset uudistukset ovat kannattaneet.

– Olemme käyneet aikamoisen projektin läpi, tehostaneet merkittävästi operatiivista toimintaamme

ja tehneet huikean parannuksen kannattavuuteen. Tämä parantaa näkymäämme, Miettinen summaa.

Yhä enemmän asiantuntijamyöntiä

Ata Gearsin yksi suurimmista tilaajista on meriteollisuus. Voimansiirtokomponentteja toimitetaan myös muun muassa kaivos- ja ajoneuvoteollisuuteen. Toimiala tarvitsee osaavia käsiä monenlaisiin tehtäviin.

– Pirkanmaa on konepajateollisuuden keskittymä ja täällä koulutukseen panostetaan vahvasti - toki näen, että alamme tulevaisuuden kannalta voitaisiin panostaa enemmänkin. Osaajia tarvitaan etenkin koneistajapuolella, mutta myös muilla osa-alueilla.

Ata Gears on monen muun yrityksen tavoin panostanut yhä enemmän asiantuntijuuteen tuotannon ohella.

– Panostamme vahvasti tekniseen asiakaspalveluun. Toimitamme hyvin spesifejä erikoistuotteita, joiden toteuttamisessa tarvitaan niin suunnittelu-, analysointi- kuin laskentapalveluja. Emme siis toimita niin sanotusti bulkkia. Keskeistä on tuotteiden luotettavuus, käytettävyys, varmuus ja kestävyys.

Ata Gears haluaa siis olla asiakkailleen ennen kaikkea kumppani - ja luoda hyvät kumppanisuhteet myös alihankintaverkostoonsa. Tässä Miettisellä riittää Pirkanmaalle suitsutusta.

– Olemme vuosien mittaan luoneet äärimmäisen hyvät alihankintaverkostot, jotka on kotiutettu ko-

konaan Pirkanmaalle. Yhteistyö ja logistiikka toimii täällä todella hyvin, ja meille on myös arvokysymys toimia yhteistyössä lähellä olevien, paikallisten yritysten kanssa.

Vientiteollisuus ja kansainvälisyys ovat äärimmäisen tärkeitä koko Pirkanmaan kasvulle ja Miettinen toivookin näkevänsä panostusta joka tason koulutukseen. Terveiset kentälle ovat selvät.

– Pidetään alan tulevaisuus ja osaajat täällä Pirkanmaalla. Yrityksille, jotka tähtäävät vientimarkkinoille sanoisin lisäksi, että uskokaa siihen mitä osaatte ja olkaa rohkeasti parhaita. Voitte hyvin olla paras globaalisti, kun olette myös rohkeasti erilaistuneet.

LIKEVAIHTO (2019): 29 milj. €
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ: 155
KIVA LUKU: Koneistetaan 3500 tonnia terästä vuodessa.

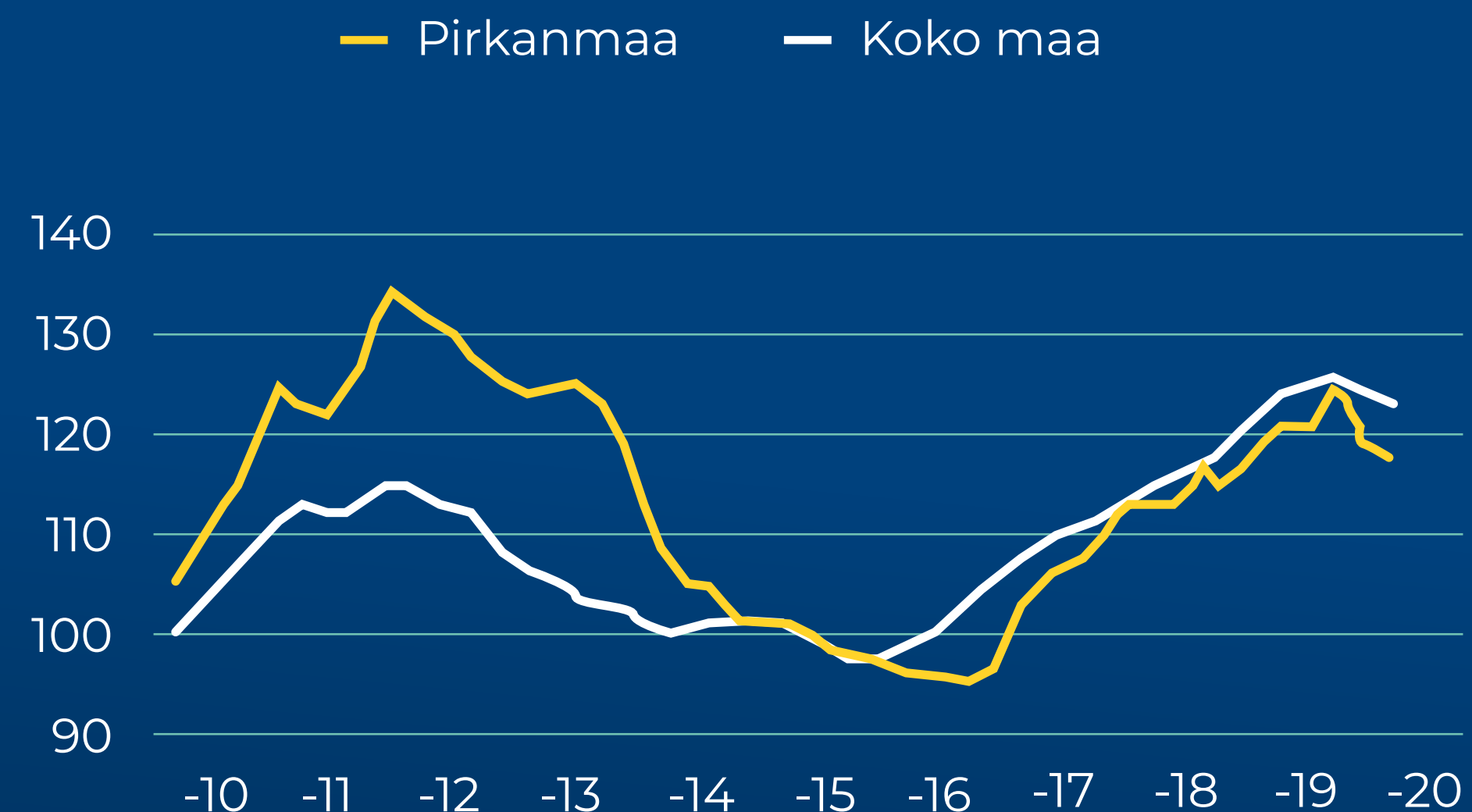
www f in

TEKNOLOGIATEOLLISUUS

Liikevaihto 2019	5 842 M€
Liikevaihdon muutos	4,6 %
Vienti 2019	3 377 M€
Viennin muutos	6,7 %
Toimipaikkoja 2019	957
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	2,0 %

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

MOBIILI TYÖMAASEURANTA MUUTTA KOKO TOIMIALAA

Buildien bisnesidea lähti tarpeesta tuottaa rakennuslalle ketterä projektinvalvontasovellus. Matkan varrella kirkastui ydinkohderyhmä ja löytyi ensimmäinen kansainvälinen asiakas Tanskasta. Seuraavaksi otetaan haltuun pohjoismaat.

Koronalle ei olisi ollut hyvää hetkeä, mutta jos jotain hyvää, ehti Buildie juuri alkuvuodesta käydä läpi historiansa suurimman rahoituskierron. Buildie pääsi nimittäin Business Finlandin ”Nuoret ja innovatiiviset yritykset” -rahoitusohjelmaan, joka auttaa kasvuhakuisia start up -yrityksiä kansainvälistymisessään.

– Olimme keväällä jo rekrytoimassa Tanskaan myyjää ja tulini viimeisillä lennoilla Suomeen, kun korona veti kaiken jäihin, toimitusjohtaja **Taneli Ristmeri** kertoo.

Strategia meni uusiksi. Uusiasiakasmyyntin sijaan fokus laitettiin olemassa olevaan asiakaskantaan. Myyntitiimi kävi yhdessä purkamaan nykyasiakkaiden tarpeita ja tilanteita.

– Joukkoäly tuotti tulosta ja pääsimme lopulta saamaan tulostavoitteeseen. Skeptisimmätkin urakoitsijat huomasivat nyt sovelluksen tarpeellisuuden. Kun työmaakokoukset menivät jäihin, saattoi sovelluksella etänä seurata ja hyväksyä työvaiheita.

Muista aina erikoistua

Nuori yritys on kasvanut vakuuttavasti: parha-

na vuonna liikevaihto kasvoi +303 prosenttia edelliseen. Kasvu on vaatinut sinnikkyyttä ja kuuntelua. Sparraajana on ollut muun muassa **Kim Väisänen**.

– Kim opetti, että ”aina pitää erikoistua”. Niinpä päätimme erikoistua infra-alaan. Tuomme Buildien avulla uudet pelisäännöt koko alalle.

Toinen kuunneltava olivat kaikki potentiaaliset asiakkaat. Heidän luonaan Ristmeri ajoi pitkin Suomea lukemattomia myyntikäyntejä. Oikeastaan voidaan puhua pikemminkin datankeruusta.

– Tiesimme, ettemme tiedä mitään. Joka kerta myyntikäynnin jälkeen soitin yhtiökumppanilleni **Petri Saariselle** ja kerroin, mitä tarpeita asiakkaalla oli ja miten sovellusta pitäisi vielä kehittää.

Ristmeren tausta on talonrakentamisessa, Saarinen on ohjelmistosuunnittelun ammattilainen. Yhtälö on osoittautunut toimivaksi.

– Kun asiakas ilmaisee, että tarvitsisi sovellukseen tietyn ominaisuuden, sanon yleensä, että vielä ei ole, mutta vuoden päästä on.

Pirkanmaalta löytyy osaajia

Seuraavaksi Buildie-mobiilisovellus aiotaan ulottaa kaukolämpökohteisiin. Pirkanmaalla pilotoidaan jo kaukolämpöhankkeissa, joissa mm. Tampereen Sähkölaitos on tilaajana.

– Olemme lisäksi tunnistaneet, että pohjoismaat ovat pitkälti identtisiä toiminnassaan, Ristmeri avaa kasvusuuntia.

Kasvu vaatii tekijöitä ja niitä on Pirkanmaalta löytynyt.

– Alkuvaiheessa meillä ei ollut mahdollisuutta rekrytoida omia ohjelmistokehittäjiä, mutta saimme Tampereelta tosi hyviä kumppaneita. Toivottavasti tulevaisuudessa pääsemme tekemään myös oppilaitosyhteistyötä.

Pirkanmaalta löytyy myös muita yrittäjälle suotuisia valttikortteja.

– Täältä on lyhyt matka isompiin kaupunkeihin ja lisäksi Pirkanmaalla on loistavat mahdollisuudet hyödyntää julkista rahoitusta, sillä kilpailua ei ole yhtä paljon kuin pääkaupunkiseudulla.

Yrittäjäkollegoille Ristmerellä on selkeät terveiset.

– Olkaa sinnikkaita, kun lanseeraatte uusia innovaatioita perinteisille toimialoille. Mekin löysimme oikean markkinamme vasta yli kymmenennen yrityksen jälkeen, mikä on johtanut kovaan kasvuun.

BUILDIE

PERUSTETTU: 2015

LIKEVAIHTOENNUNSTE: 1,4 milj. € (2020)

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ: 16

KASVUENNUNSTE: +80% vuotuinen kasvu

KIVA LUKU: Asiakkuuksien jatkuvuus 97 %

www f in

“ Olkaa sinnikkaita, kun lanseeraatte uusia innovaatioita perinteisille toimialoille.

Taneli Ristmeri

RAKENTAMINEN

Liikevaihto 2019 **3 542 M€**

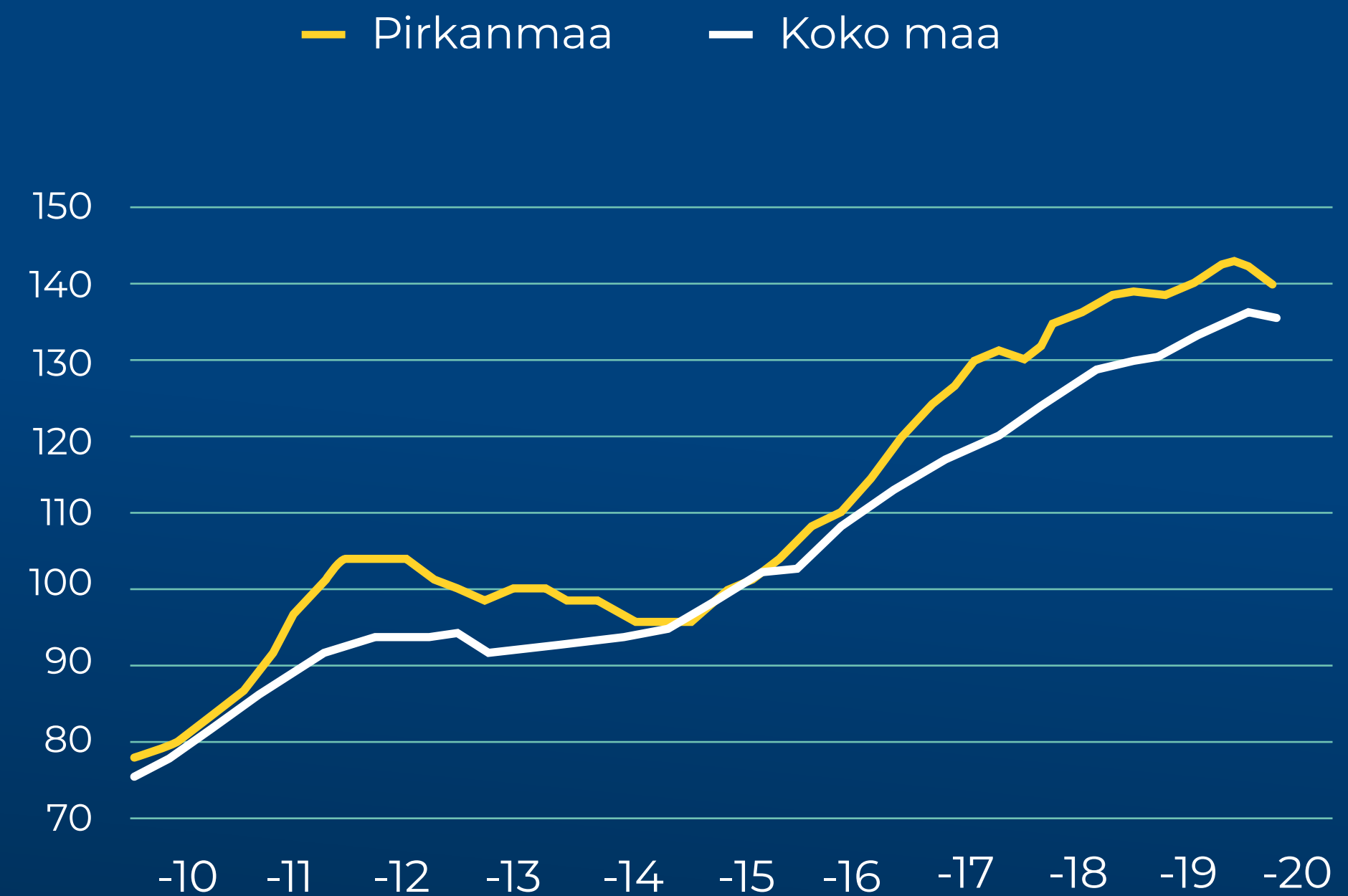
Liikevaihdon muutos **2,5 %**

Toimipaikkoja 2019 **3 877**

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2020 **4,0 %**

TOL F (41-43): talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen sekä erikoistunut rakennustoiminta

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

VIHREITÄ SILTOJA TEOLLISUUDEN JA PELTOJEN VÄLILLE

Moni yritys sanoo olevansa ympäristöystävällinen, mutta vuonna 2015 perustettu Soilfood perustaa koko bisneksensä kestävään, uutta luovaan toimintamalliin. Teollisuuden ylijäämistä lannoitteita valmistava yritys hakee kasvua Suomen lisäksi Itämeren alueelta ja on osoittanut, että vihreät arvot voivat tuottaa kannattavan kasvun bisnestä.

Soilfood jalostaa muun muassa metsä-, biokaasu- ja elintarviketeollisuuden sivuvirroista korkealaatuisia maanparannus- ja lannoitetuotteita, toimien vihreänä kiertotalouden linkkinä teollisuuden ja maanviljelijän välissä. Yrityksen perustuksissa on laajaa osaamista maanviljelystä, teollisuuden prosesseista, tutkimuksesta ja kehityksestä.

– Menestyksemme keskeinen tekijä on se, että olemme äärimmäisen hyviä molemmilla puolilla: sekä teollisuuden että maanviljelyn prosesseissa. Teollisuusjohtajalla ja maanviljelijällä ei näennäisesti ole yhteistä, mutta toimimme katalyyttinä yhtälössä, jossa teollisuus haluaa tehdä teollisuutta, maanviljelijä viljellä - ja me tuomme heille yhteisen hyödyn, teollisten palveluiden johtaja **Olli Lehtovaara** tiivistää.

Edelläkävijän tehtävänä on muuttaa ajattelumaailmaa

Luotettavuus, osaaminen, erikoistuminen ja ainutlaatuisuus. Siinä Soilfoodin avainsanoja. Luotettavuus tuli todennettua viimeisimmässä teollisuusasiakkai-

den tyytyväisyystutkimuksessa, jossa “luotettavuus kumppanina” sai asiakasarvion 4,5 / 5.

Ainutlaatuisuus on asioiden tekemistä uudella tavalla. Siten bisnes vaatii myös ajattelutapojen muuttamista, mikä ei aina ole helppoa. Jos tänä päivänä biojätteiden kierrättäminen on kotitalouksissa arkipäivää, toivoo Soilfood, että myös teollisten sivuvirtojen kierrättämisestä tulee yhtä lailla itsestään selvää. Nyt monet sivuvirroista menevät poltettavaksi, mikä on haitaksi ilmakehälle.

– “Läheltä lähelle” on ajatuksemme. Pirkanmaa on loistava esimerkki: täällä on sekä teollisuutta että maanviljelyä eli loistava mahdollisuus hyödyntää mallia. Haemme kasat tehtaiden pihasta hyötykäyttöön, mahdollisimman vähillä kuljetuskilometreillä ja jalostamme ne tuotteiksi, joilla lisätään kasvukunta lähipelloille.

Mutta kuinka minimoida riskit bisneksessä, joka on maanviljelypuolella sääriippuvaista?

– Pyrimme maksimoimaan myynti- ja toimitusaikamme. Eri tuotteita myydään eri vuodenaikoihin ja meillä on hyvä logistiikka ja välivarastokapasiteetti. Tilatut tuotteet voivat siten myös odottaa sopivaa toimitushetkeä.

Päämaja Helsingistä Pirkanmaalle

Soilfood toimii Pirkanmaalta käsin ympäri Suomen ja kohta entistä laajemmin Itämeren alueella. Aiemmin päämaja oli Helsingissä, mutta pari vuotta sitten päätettiin bisnes kotiuttaa Pirkanmaalle. Tutkimusosasto on yhä Helsingissä, jossa tehdään yhteistyötä muun muassa Helsingin yliopiston ja

Luonnonvarakeskuksen kanssa, mutta muutoin liiketoiminta pyörii Pirkanmaalta.

– Pirkanmaa voitti valinnassamme, sillä tämä on logistisesti meille juuri hyvä, itä-länsi-akselin puolivälissä ja muutoinkin aluetta, jossa meillä on loistava potentiaali bisneksellemme, Lehtovaara perustelee.

Pirkanmaalaiselle teollisuudelle - ja viljelijälle - Lehtovaara lähettää vakaan toiveen.

– Tehdään yhdessä kestävää maailmaa ja ollaan avarakatseisia. Avoin yhteistyö kannattaa. Jos kaikki suojaavat omaa pesää, ei synny arvoketjuja, joista hyötyvät kaikki.

SOIL FOOD

LIKEVAIHTO: 5,4 milj. € (2019)

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 26

KASVUTAVOITE: yrityksen toiminnan (liikevaihto, asiakkaat ja peltohehtaarit) 3-kertaistaminen 2019-2021

KIVA LUKU: toimintamme sitoi hiiltä ja tuotti päästövähennyksiä yhteensä määrän, joka vastaa 2875 suomalaisen vuotuista hiilijalanjälkeä.

www f @ t in v

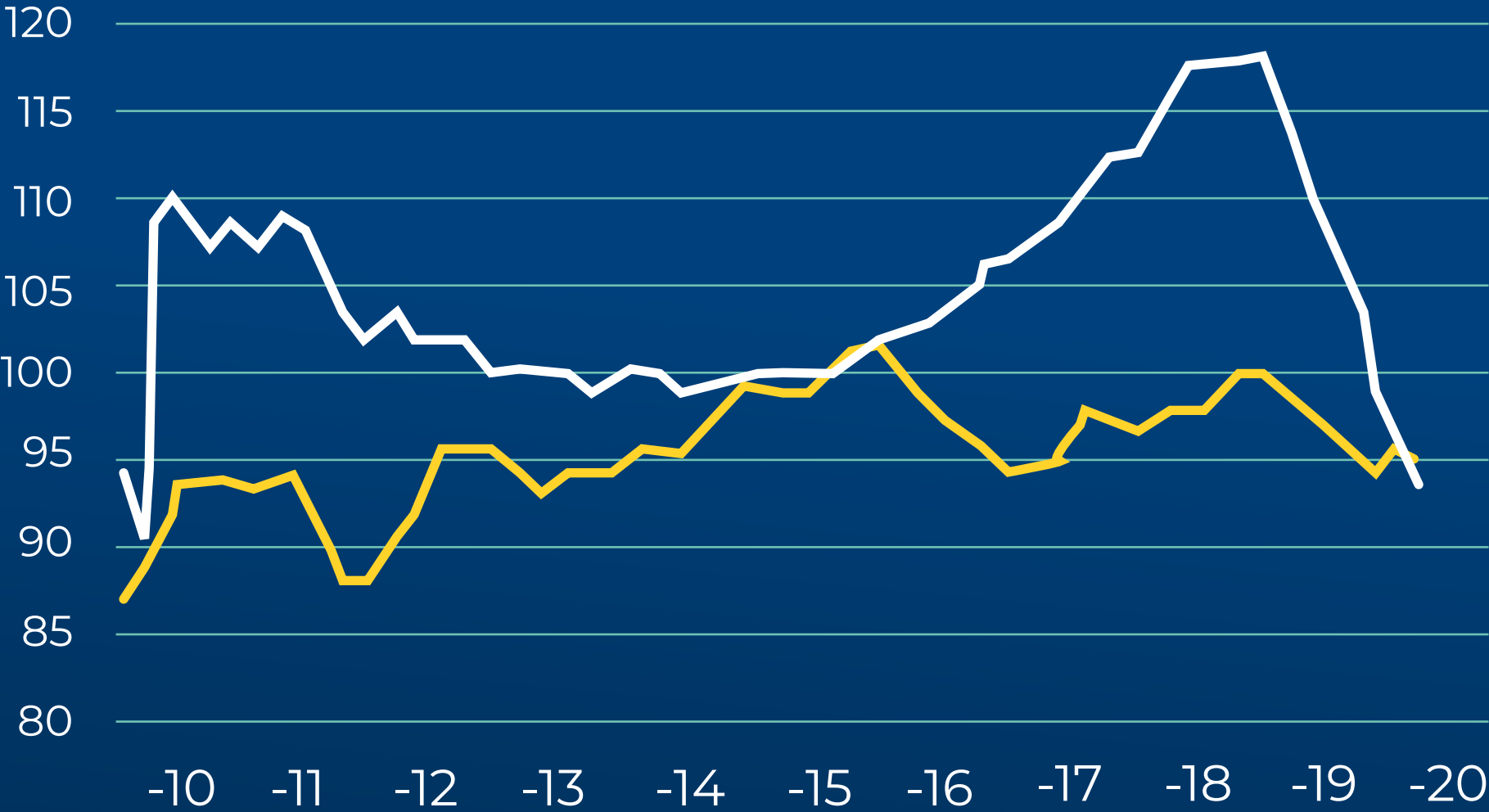
METSÄTEOLLISUUS

Liikevaihto 2019	2 587 M€
Liikevaihdon muutos	1,0 %
Vienti 2019	2 070 M€
Viennin muutos	1,9 %
Toimipaikkoja 2019	379
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	-5,6 %

TOL 16-18

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

— Pirkanmaa — Koko maa

FILM
TAMPERE

filmtampere.com
businesstampere.com

FILM TAMPERE RAKENTAA MERKITTÄVÄÄ EUROOPPALAISTA TUOTANTOKAUPUNKIA

Päivi Stenroos | Business Tampere

Tampereesta on kasvanut nopeasti kaupallisen elokuvan, draaman ja viihteen keskittymä. Osaaminen, tilat ja tuotantokannustin ovat olleet paikallisia valtteja, kun yhä useampi tuotanto on valinnut Tampereen seudun.

Edes korona ei pysäyttänyt av-alaa Pirkanmaalla. Tampereella tähän mennessä tehdyt tuotannot ovat herättäneet luottamusta sekä kotimaassa että maailmalla, joten seudun av-osaaminen on koko ajan halutumpaa.

– Tuoreina esimerkkeinä vaikkapa Mediapoliikseen siirtynyt, mahtavia katsojalukuja keräävä musiikkiviihdeohjelma Elämäni Biisi ja Suomen kallein näytelty koko perheen elokuva Sihja, joka kuvattiin Tampereen seudulla viime syksynä, kertoo Film Tampereen ohjelmajohtaja **Iikka Rahkonen**.

Kasvusuunta on saatu aikaan määrätietoisella työllä. Film Tampereen tavoitteena on tehdä Tampereesta merkittävä eurooppalainen tuotantokaupunki. Ensimmäinen etappi on nyt saavutettu, kun tuotannot pyörivät, työllistävät ja tuovat seudulle tuntuvaa tulovirtaa, näkyvyyttä ja mainetta.

– Film Tampere palveluineen ja tuotantokannustimeen on erittäin onnistunut elinkeinopoliittinen toimenpide, jonka panos-tuotos-suhde on erinomainen ja näkyy selvästi meilläkin tv-puolen töissä, toteaa Akun Tehtaan toimitusjohtaja **Aku Syrjä**.

Kansainvälistä kilpailukykyä laadulla ja tehokkuudella

Tampereen tuotantokannustimen kautta av-tuotannot voivat saada takaisin osan kuluista, jotka syntyvät palkkojen maksusta ja palvelujen ostoista Tampereen seudulla. Kaikilla tuotantoja vakavissaan houkuttelevilla paikkakunnilla on omat kannustimensa. Lisäksi tarvitaan infraa ja osaamista, ja molemmissa Tampere on jo perinteisesti ollut vahvoilla.

– Tampere kilpailee tehokkuudella, laadulla ja järkevällä kustannustasolla. Kun tähän lisätään alueellinen ja kansallinen tuotantokannustin, se tekee Tampereen seudusta kansainvälisestikin kilpailukyisen, Rahkonen toteaa.

– Meillä on hyvät studiot ja monipuoliset kuvauslokaatiot – on kaupunkia, järviä, tehdasmiljöötä; kaikki mukavien etäisyyksien päässä, Syrjä lisää.

Jotta av-ala voi jatkaa kasvuaan, tarvitaan investointeja. Tampereelle on esimerkiksi saatava pika-puoliin uusi kansainvälisen tason elokuva-, draama- ja viihdetuotantostudio – Mediapoliiksen varauskirjoissa on nimittäin nykyään täyttä.

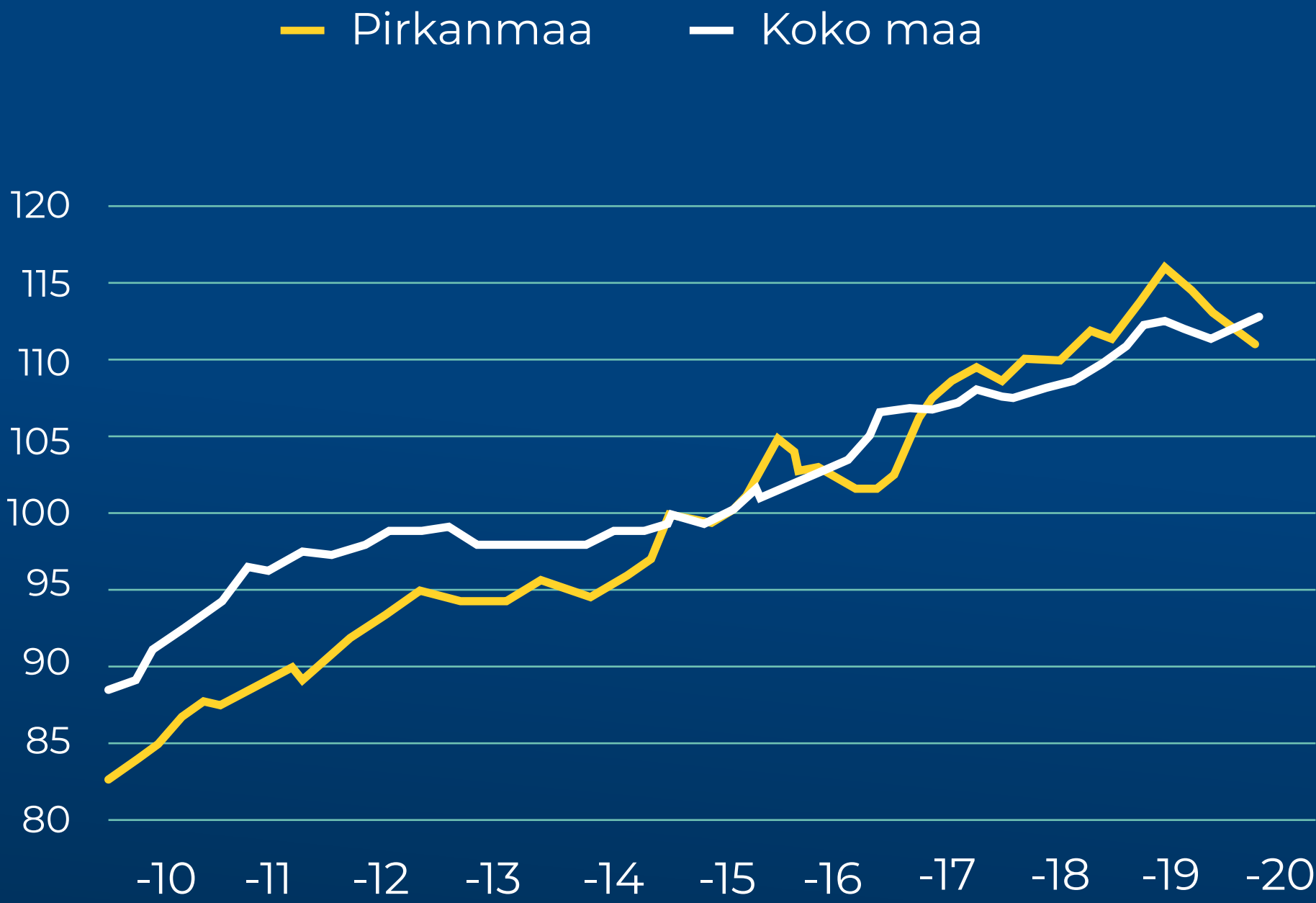
Tampereen elokuvakomissio Film Tampereen erityisinä kehityskohteina ovat esimerkiksi av-alan koulutus ja siten työvoiman saatavuuden varmistaminen, paikallinen sisältöosaaminen ja kansainvälisten tuotantojen pilotointi. Film Tampere on yksi seudun aktiivisista yritys- ja innovaatioekosysteemeistä ja osa Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyritys Business Tampereen toimintaa.

BUSINESS
TAMPERE

ELÄMYSTALOUS

Liikevaihto 2019	1 918 M€
Liikevaihdon muutos	3,3 %
Toimipaikkoja 2019	5 590
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	-22,9 %

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

MATKUSTUSRAJOITUKSET ASETTAVAT HAASTEITA VIENNILLE

– asiakirjatoiminnot sähköistyneet vauhdilla jo ennen Covid-19 pandemiaa

Pirkanmaa on yksi Suomen merkittävimmistä vientimaakunnista. Vuonna 2019 maakunnan n. 1700 vientiyritystä vei tavaraa 5,2 miljardin arvosta. Liikevaihtoa viennistä kertyi 7 miljardia. Maakunta hengittääkin vahvasti globaalia taloutta.

Covid-19 pandemian iskiessä kauppakamarissa seurattiin tarkasti vientiin vaikuttavia rajoitteita. Erilaisin kyselyin ja säännöllisin Teams- kokouksin pidettiin yhtä vientiyrityksiin. On kuitenkin selvää, että pandemia asettaa omat haasteensa. Vientiliiketoiminta ei muun yhteiskunnan tavoin säästy välittömiltä taloudellisilta vaikutuksista.

Pirkanmaalaiset yritykset ovat kuitenkin valmiina ottamaan haasteet vastaan. Kauppakamareiden vientijohtajakysely elokuulta kertoi, että lähes puolet vastanneista uskoivat vientinsä kasvavan vuonna 2021. Eri maiden elvytyspaketit voivat avata uusia mahdollisuuksia myös pirkanmaalaisille yrityksille. Vientiyritysten huolena ovat kuitenkin mahdolliset uudet rajoitteet. Myös matkustuksen avaaminen sujuvaksi auttaisi tilannetta.

Vientiasiakirjat sähköistyvät

Tampereen kauppakamari myönsi vuonna 2019 muun muassa alkuperätodistuksia 6887 kappaletta, kauppalaskuja 850 kappaletta sekä muita vahvistetuja asiakirjoja 102.

– Niiden lisäksi ATA Carnet -tulliasiakirjoja myönnettiin 75 – joten asiakirjapuolella viime vuosi oli varsin vilkas, kertovat kauppakamarissa ulkomaankaupan asiakirjoista vastaavat **Reetta Pienimäki** ja **Lasse Parviainen**.

vientiasiakirjat.fi uudistuu

– 95-prosenttisesti liikenne oli Tampereella sähköistä, Reetta sanoo ja kertoo, että valtakunnallista sähköistä vientiasiakirjajärjestelmää uusitaan parhaillaan.

– Uudessa vientiasiakirjat.fi-palvelussa erityistä huomiota on kiinnitetty käytettävyyteen, palveluvarmuuteen ja nopeuteen, kertoo Hannele.

– Myös yhteydenpito asiakkaisiin ja tiedonvälitys helpottuvat, arvioi Reetta.

Kehitystyötä tehdään ketterällä periaatteella: uuden alustan beta-versiota on jo testattu muutamien yrityksen kanssa, ja sen käyttö laajenee nyt Helsingin seudun ja Tampereen kauppakamareihin ja muutamien niiden asiakasyrityksiin. Alustaa kehitetään kokemusten perusteella, ja kaikkien kauppakamarien käyttöön alusta on tarkoitus saada kevään aikana.

**TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI**

Vienti lukuina Pirkanmaalla 2019

n. 1700
vientiyritystä

5,2 mrd. €
arvosta vientitavaraa

7 mrd. €
edestä liikevaihtoa

Innovaatiotilannekuva

DIGITAALINEN PIRKANMAA – KESTÄVÄSTI YHDESSÄ

Päivi Myllykangas | Pirkanmaan liitto

Pirkanmaan vuoden 2020 innovaatiotilannekuvassa näkyy kaksi vahvaa trendiä, kansainvälisyys ja digitaalisuus. Kansainvälisestä kytkeytymisestä kertovat indikaattorit ovat kehittyneet pääosin nousujohteisesti. Myös digitalisaation positiivinen kehitys on jatkunut Pirkanmaalla jo useamman vuoden ajan.

Digitaalisen teknologian vahva traditio ja Tampereen korkeakouluyhteisö houkuttelevat maakuntaan investointeja. Vetovoimaa lisää ekosysteemin monipuolisuus, jota heijastelee osuvasti muun muassa kasvuyritysten määrän positiivinen kehitys. Pirkanmaan houkuttelevuudesta kertoo mm. tuore Microsoftin tuotekehitysyksikön sijoittuminen alueelle.

Korkeakouluissa syntyneiden yritysten määrä kuitenkin laski kuten myös korkeakouluilla sparrattujen ideoiden määrä. Samasta suunnasta kertoo keksintöilmoitusten määrän lasku. Tämän kehityssuunnan kääntämiseksi yritysten yhteistyötä korkeakoulujen kanssa tulee tukea.

Uudet kumppanuusmallit, joita myös valtakunnallisessa TKI-tiekartassa esitetään, ovat yksi osa yhteistyön rakentamista. Luottamus, joka on kumppanuuden ja uusien innovaatioiden edellytys, voi syntyä vain vuorovaikutuksessa. Siksi korkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatioympäristöjen tavoitettavuus, houkuttelevuus ja kansainväliset yhteydet ovat tärkeitä.

Yhteistyötä on edistetty kartoittamalla ja tekemällä innovaatiopalveluista saavutettavampia startupeille sekä yrityksille valmistavan teollisuuden, sosiaali- ja terveyssektorin sekä älykkään kaupungin teemoissa. Maakunnan elinvoiman kannalta on jatkossa olennaista yhteistyön laajentaminen toiselle asteelle ja TKI-ympäristöjen edelleen kehittäminen.

Koronan aikaan saamaa digitalisaation muutosharppausta tuskin nähdään samassa mittakaavassa lähiaikoina. Syntynyt tilanne antaa kuitenkin vahvan pohjan uutta arvonlisää tuottavan muutoksen vauhdittamiselle. Maakunnan elinvoiman varmistaminen ja hallittu siirtymä vähähiiliseen maailmaan vaativat sellaista osaamista ja innovaatioita, jotka pohjustavat uusia kestävän kehityksen vientituotteita, palveluita ja liiketoimintaa. Tiivis yhteistyö Sitran kanssa kuluneen vuoden aikana on antanut osviittaa tähän työhön.

Vetovoimaisen yritys ympäristön rakentamisessa alueen kulttuurin merkitys on suuri. Ihmiset haluavat muuttaa luoviin ympäristöihin, joissa on mahdollista verkostoitua, solmia sosiaalisia suhteita, viihtyä erilaisten palveluiden äärellä ja voida hyvin. Kestävyyttä ja sosiaalista hyvinvointia mitataan jatkossa Pirkanmaan innovaatiotilannekuvassa. Ihmisten ja ympäristön hyvinvointi korostuu vastuullisessa ja vauraassa maakunnassa.

YRITYSTOIMINNAN JATKUVUUDESTA HUOLEHTIMINEN ON NYT TÄRKEÄMPÄÄ KUIN KOSKAAN

Pasi Mäkinen | toimitusjohtaja, Pirkanmaan Yrittäjät

Vuosi 2020 on ollut hyvin erilainen kuin oletimme. Moni ennuste on jouduttu heittämään romukoppaan, ja nähtäväksi jää, millaisia pysyviä muutoksia globaali tartuntatauti jättää planeetallemme. Pirkanmaalla epidemian ensimmäisestä vaiheesta selvittiin varsin hyvin – mikä on pitkälti toimivan tiimipelin ansiota.

Maailman mittakaavassa sekä Suomi että Pirkanmaa ovat toistaiseksi selviytyneet vakavasta tilanteesta hyvin, ainakin jos katsotaan tartuntojen sekä tautiin menehtyneiden määrää. Valitettavasti talouspuolella isoimmat haasteet saattavat vielä olla edessäpäin. Itse tautia ei todellakaan vielä ole nujerrettu. Pirkanmaalla ei vientivetoisena maakuntana voida huokaista helpotuksesta ennen kuin kehitteillä oleva rokote on markkinoilla.

Toimistosta tuli kriisikeskus

Välillä maailma muuttuu hyvin ripeästi. Tämä huomattiin myös Pirkanmaan Yrittäjien toimistolla Kehräsaarella maaliskuussa. Vajaassa kahdessa viikossa toimistosta muodostui päivystävä kriisikeskus. Etenkin alkuvaiheessa, jolloin epävarmuus oli suurimmillaan, oli puheluiden ja viestien tulva ennenkokematon. Yrittäjien hätä oli huutava. Oman toimeentulon turvaaminen tilanteessa, jossa asiakkaat ja sitä kautta rahat olivat loppuneet osalta jopa tyystin, aiheutti suoranaista ahdistusta. Osa yrittäjistä joutui

jopa pohtimaan, mistä saa rahaa ruokaan. Ihmisen joutuessa ajattelemaan tämän kaltaisia asioita on jo ajautettu tilanteeseen, jossa voimavarat ovat marginaaliset ja jaksaminen koetuksella.

Tarpeellinen Tukiverkko

Onnena onnettomuudessa voidaan Pirkanmaalla pitää sitä, että meillä oli ehditty jo etukäteen luoda turvaverkkoa tämän kaltaisiin tilanteisiin. Pirkanmaan Yrittäjien ja Yrityskummien toimesta luotu Yrittäjien Tukipalvelu kun on auttanut yrityksiä vaikeissa tilanteissa jo useamman vuoden, joten oli luonnollista valjastaa se käyttöön myös akuutissa kriisissä. Tukiverkon päällimmäisin vahvuus on monipuolisuus. Pulaan ajautuneen yrittäjän tukena on liuta asiantuntijoita aina papeista veroasiantuntijoihin ja mielenterveysalan ammattilaisista asianajajiin. Tästä kokemuksesta oli verraton apu. Yrittäjien ahdinkoon löytyi onneksi ymmärrystä myös valtiovalalta, joka sai aikaan useampiakin tukimuotoja verraten nopealla aikataululla. Ne tulivat monen yrittäjän kohdalla tarpeeseen. Nopeilla toimenpiteillä pelastettiin monia yrityksiä ja työpaikkoja.

Pirkanmaan Yrittäjien puolesta haluan kiittää pirkanmaalaisia kumppaniorganisaatioitamme hyvästä yhteistyöstä. Vaikeassa paikassa tiimipeli osoitti toimivuutensa. Viikoittaiset tilannekatsaukset Elykeskuksen johdolla loivat hyvän pohjan viedä suoraa palautetta tilanteesta ja kehittämiskohdista eteenpäin. Tiimimme toimi loistavasti, ja se loi myös hyvän pohjan jatkolle.

Tulevaisuutta tekemään

Epidemian tulevien aaltojen voimakkuus ja määrä ovat vielä hämärän peitossa, mutta tietotaito ja valmiudet ovat paremmat kuin aiemmin. Esimerkiksi testikapasiteetti ja etätyövalmiudet ovat aivan eri tasolla kuin keväällä. Katse pitääkin suunnata nyt tulevaisuuteen ja ryhtyä tekoihin. Esimerkiksi elvyttävät investoinnit luovat pohjaa kysynnälle, ja erityisesti julkisten hankintojen käyttö elinkeinopolitiikan välineenä loisi nyt pohjaa pk-sektorin uudelle nousulle. Kasvupotentiaalia löytyisi myös yrittäjien liiketoimintaosaamisen vahvistamisen kautta, varsinkin kun nyt moni yritys pääsi mukaan kehittämishankkeisiin. Aloittelevien yritysten vahva tukeminen on keskeisessä asemassa, ja yksinyrittäjissä piilee valtava työllistämispotentiaali.

Hyvinvointi syntyy yrityksissä

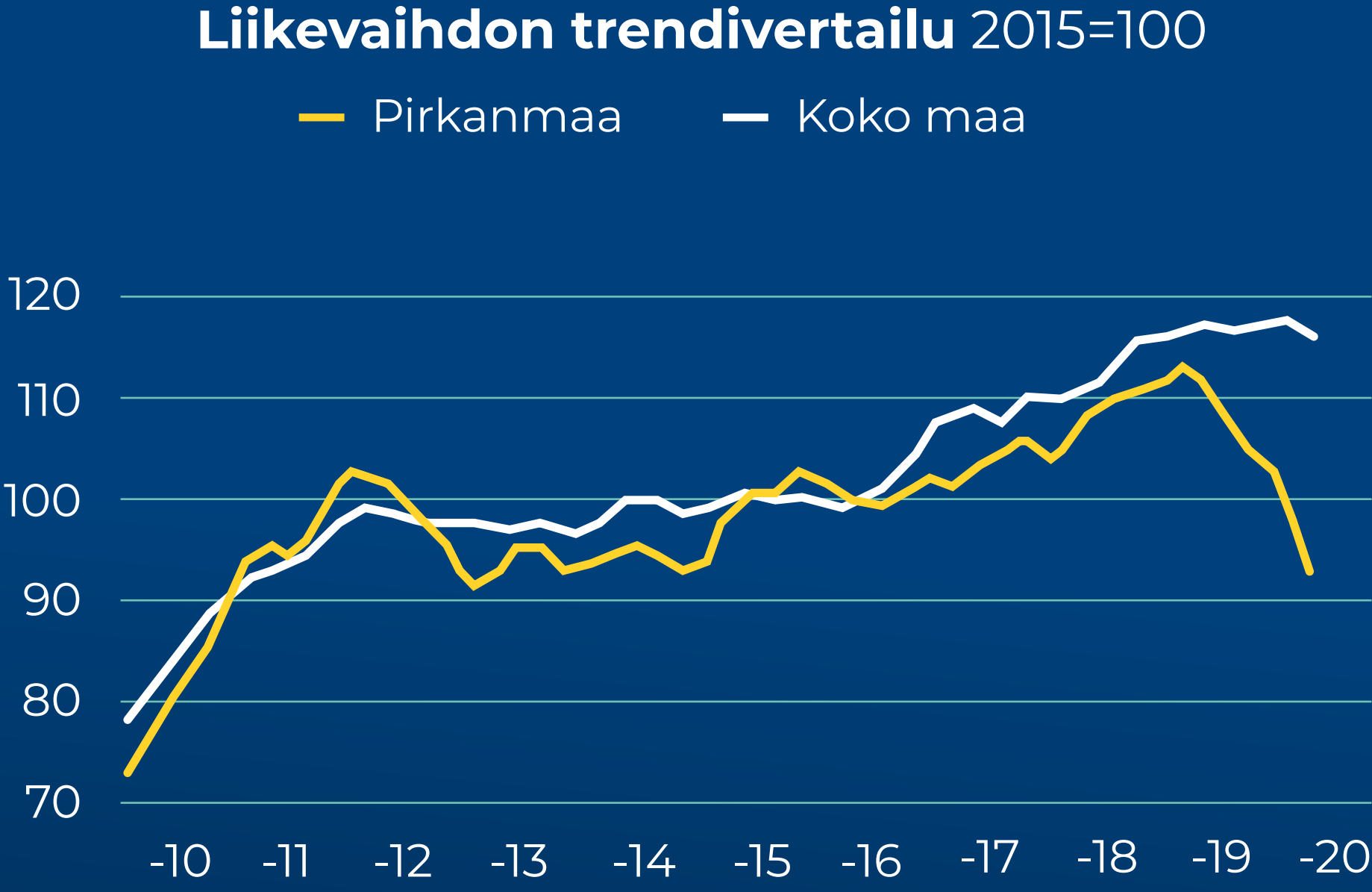
Tulevaisuutta rakennettaessa tärkeää on muistaa se, että yritysten elinvoimaisuudesta ja kilpailukyvystä pidetään huolta. Sen verran jyrkkään alamäkeen korona on Suomenkin taloustilannetta ohjannut, että elinvoimaista yrityskenttää tarvitaan nyt kipeämmin kuin koskaan. Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** totesi asian nasevasti syyskuussa Yrittäjän päivänä kirjoittamassaan Twitter-viestissä: *"Kulunut vuosi on vaatinut yrittäjiltä paljon. Työnne luo Suomeen hyvinvointia. Kiitos yrittäjä!"* Siihen on helppo yhtyä, sillä Suomi voi jatkossakin tasan yhtä hyvin kuin sen yritykset.

“Kulunut vuosi on vaatinut yrittäjiltä paljon. Työnne luo Suomeen hyvinvointia. Kiitos yrittäjä!

Sauli Niinistö

KEMIKAALIT, KUMI JA MUOVI

Liikevaihto 2019	1 880 M€
Liikevaihdon muutos	1,8 %
Vienti 2019	1 070 M€
Viennin muutos	1,0 %
Toimipaikkoja 2019	142
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	-13,1 %

ELINTARVIKETEOLLISUUS

Liikevaihto 2019 **562 M€**

Liikevaihdon muutos **1,3 %**

Vienti 2019 **48 M€**

Viennin muutos **-3,3 %**

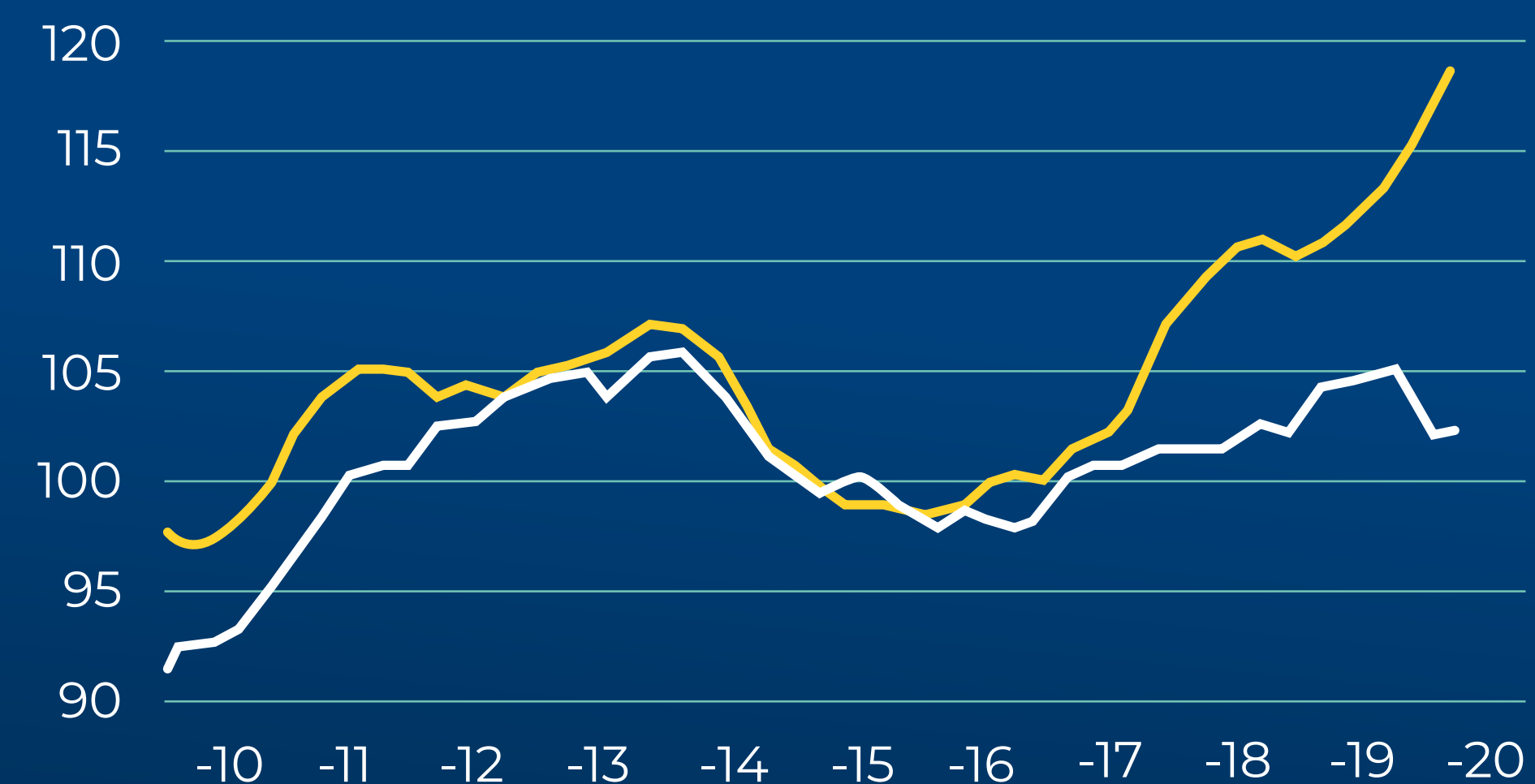
Toimipaikkoja 2019 **153**

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2020 **0,2 %**

TOL 10-12: elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden valmistus

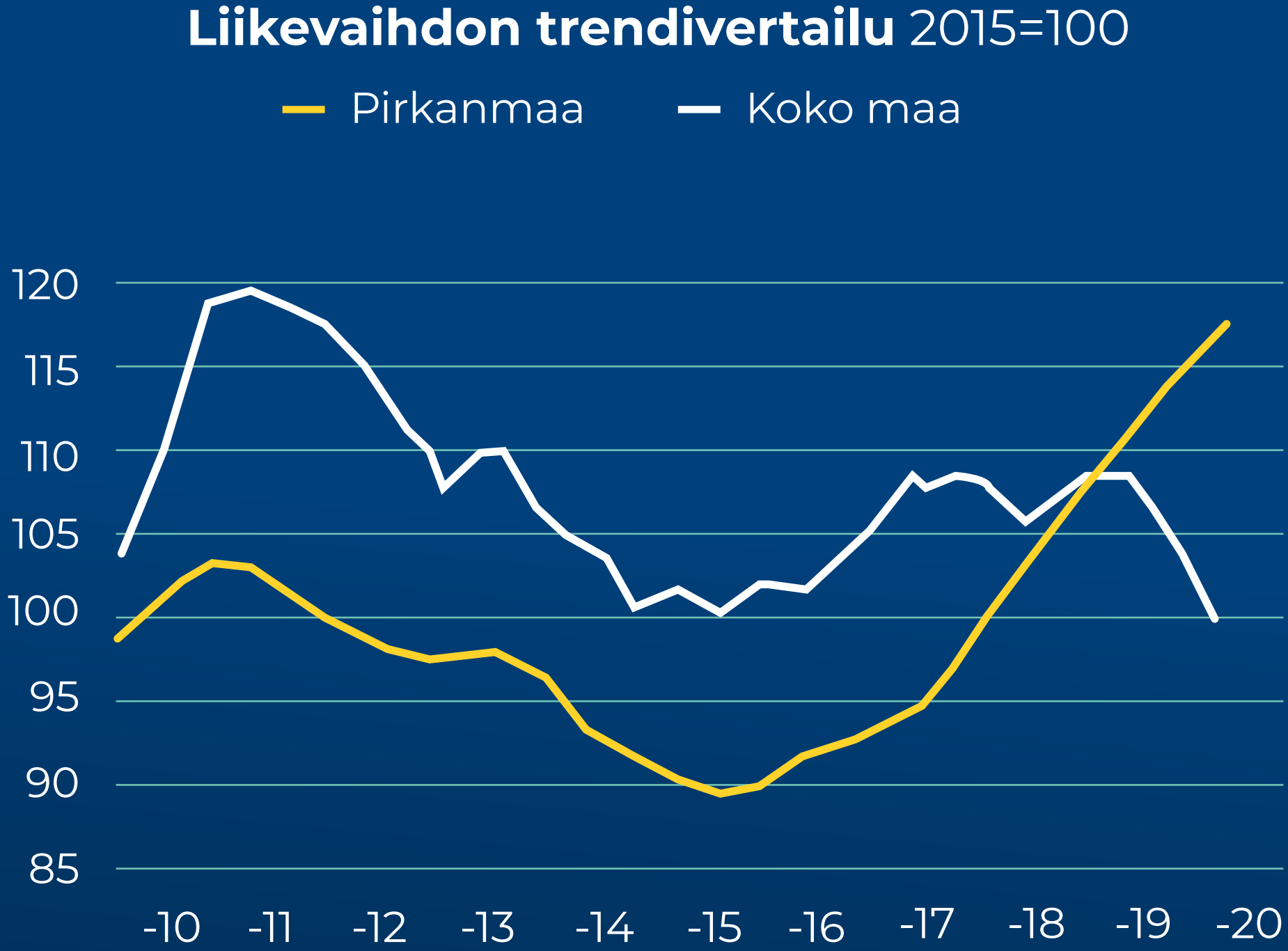
Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

— Pirkanmaa — Koko maa

TEKSTIILITEOLLISUUS

Liikevaihto 2019	303 M€
Liikevaihdon muutos	0,6 %
Vienti 2019	166 M€
Viennin muutos	5,0 %
Toimipaikkoja 2019	339
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	6,9 %

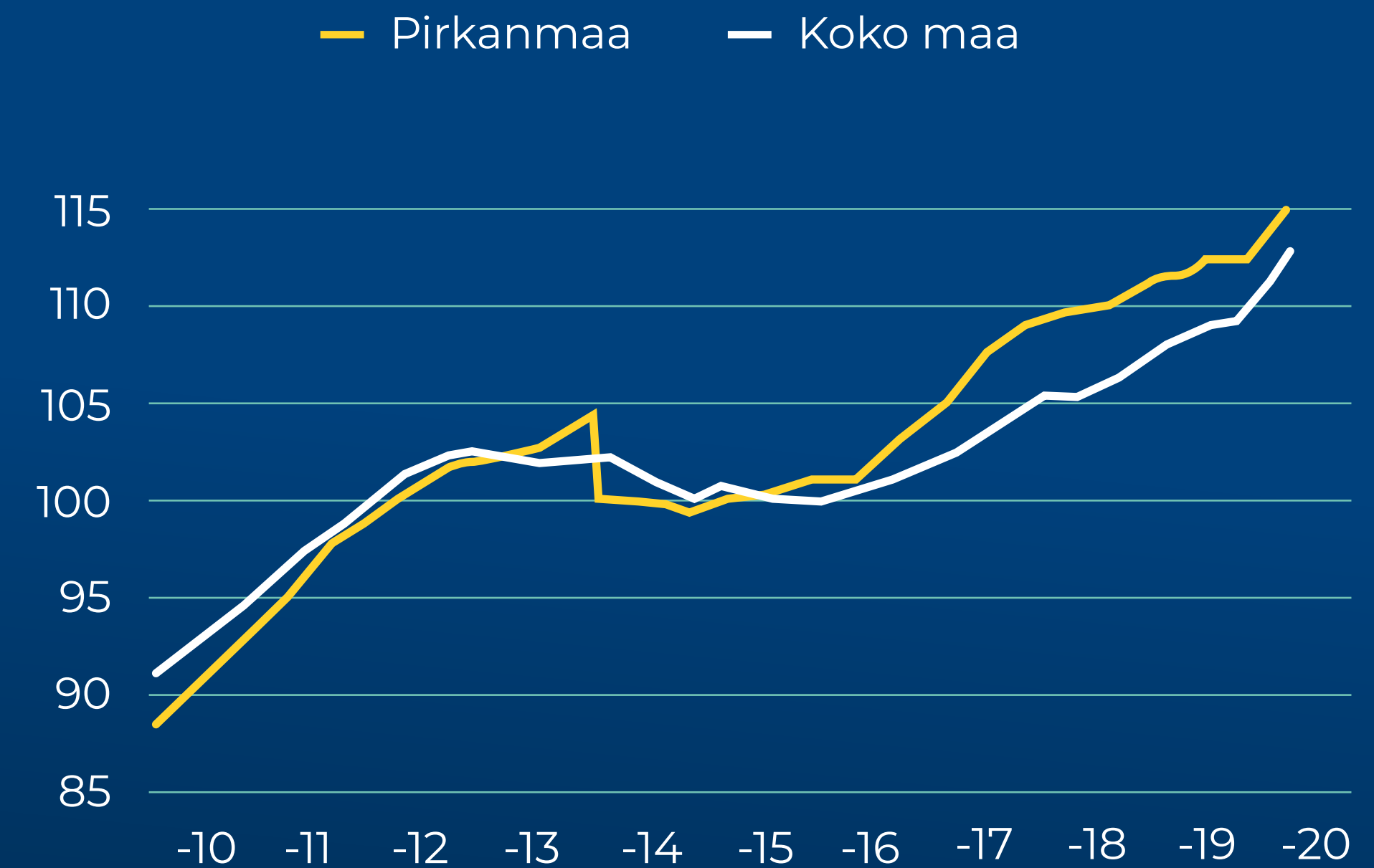

VÄHITTÄISKAUPPA

Liikevaihto 2019	3 619 M€
Liikevaihdon muutos	1,7 %
Toimipaikkoja 2019	2 644
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	2,5 %

TOL 47

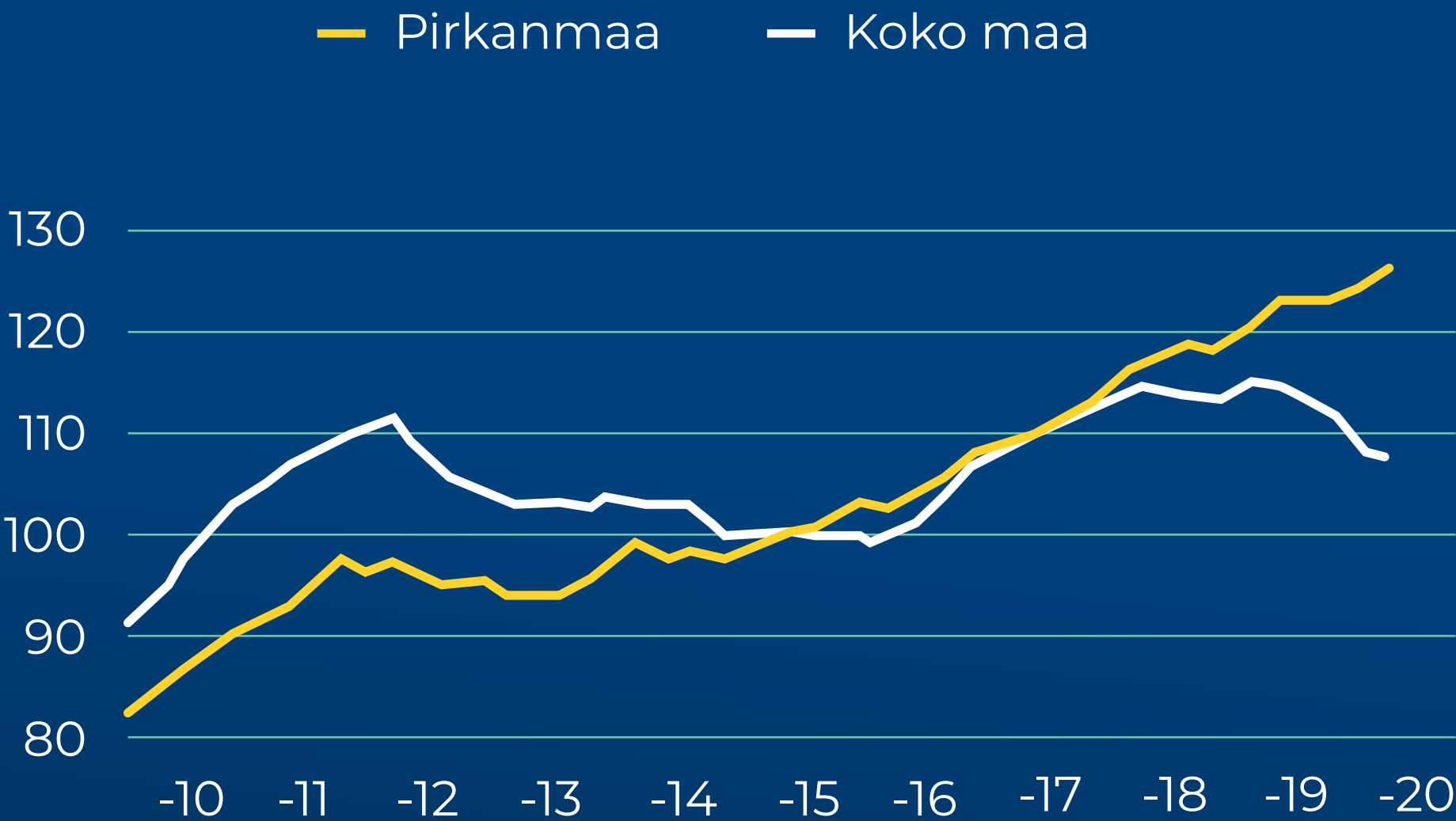
Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TUKKUKAUPPA

Liikevaihto 2019	5 695 M€
Liikevaihdon muutos	4,1 %
Toimipaikkoja 2019	2 429
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	-0,8 %

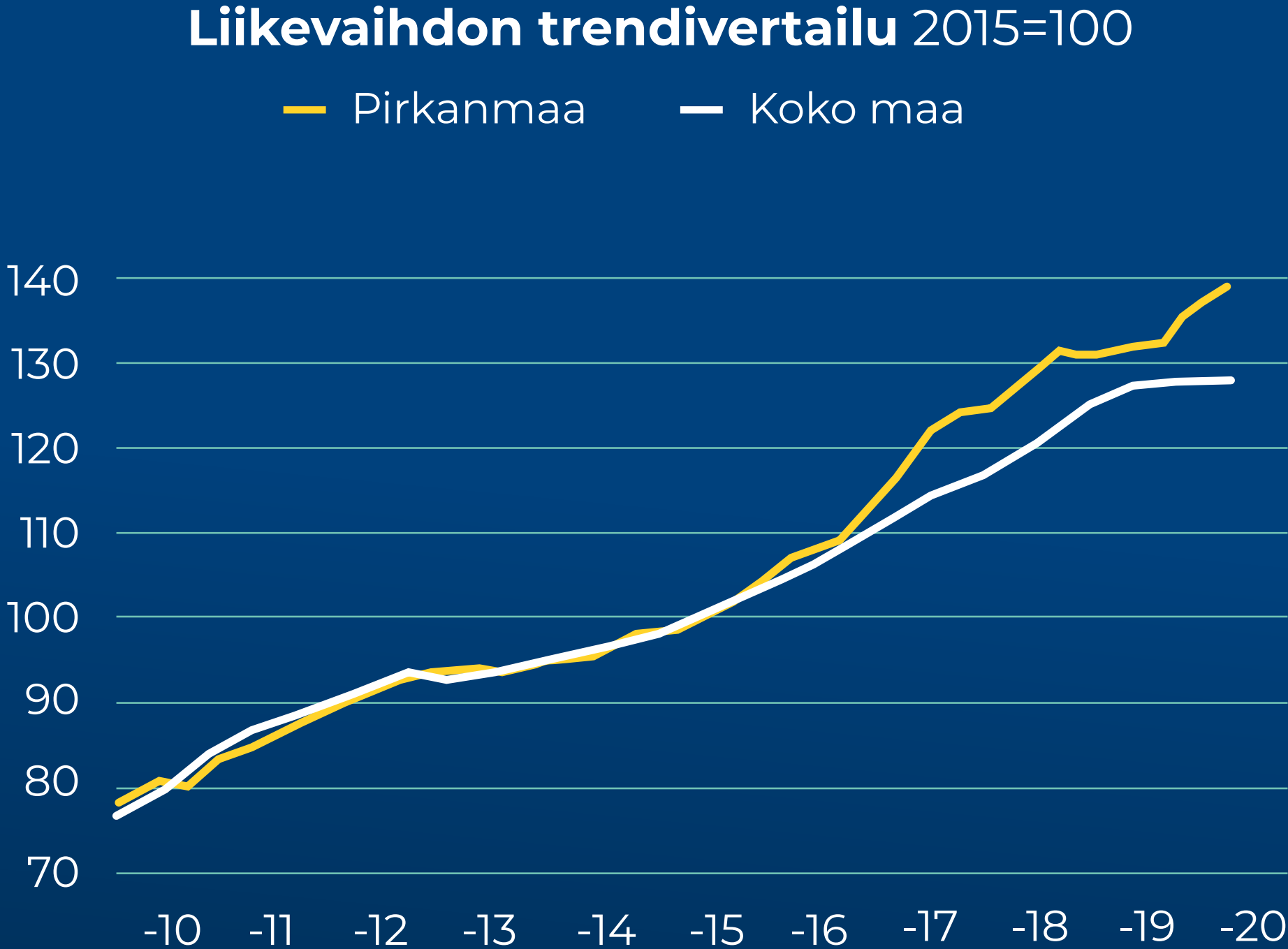
Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

LIIKE-ELÄMÄN PALVELUT

Liikevaihto 2019	3 317 M€
Liikevaihdon muutos	2,6 %
Toimipaikkoja 2019	7 715
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	0,7 %

TOL K (64-66): rahoitus- ja vakuutustoiminta, TOL L (68): kiinteistö-
alan toiminta, TOL M (69-75): ammatillinen, tieteellinen ja tekninen
toiminta, TOL N (77-82): hallinto- ja tukipalvelutoiminta

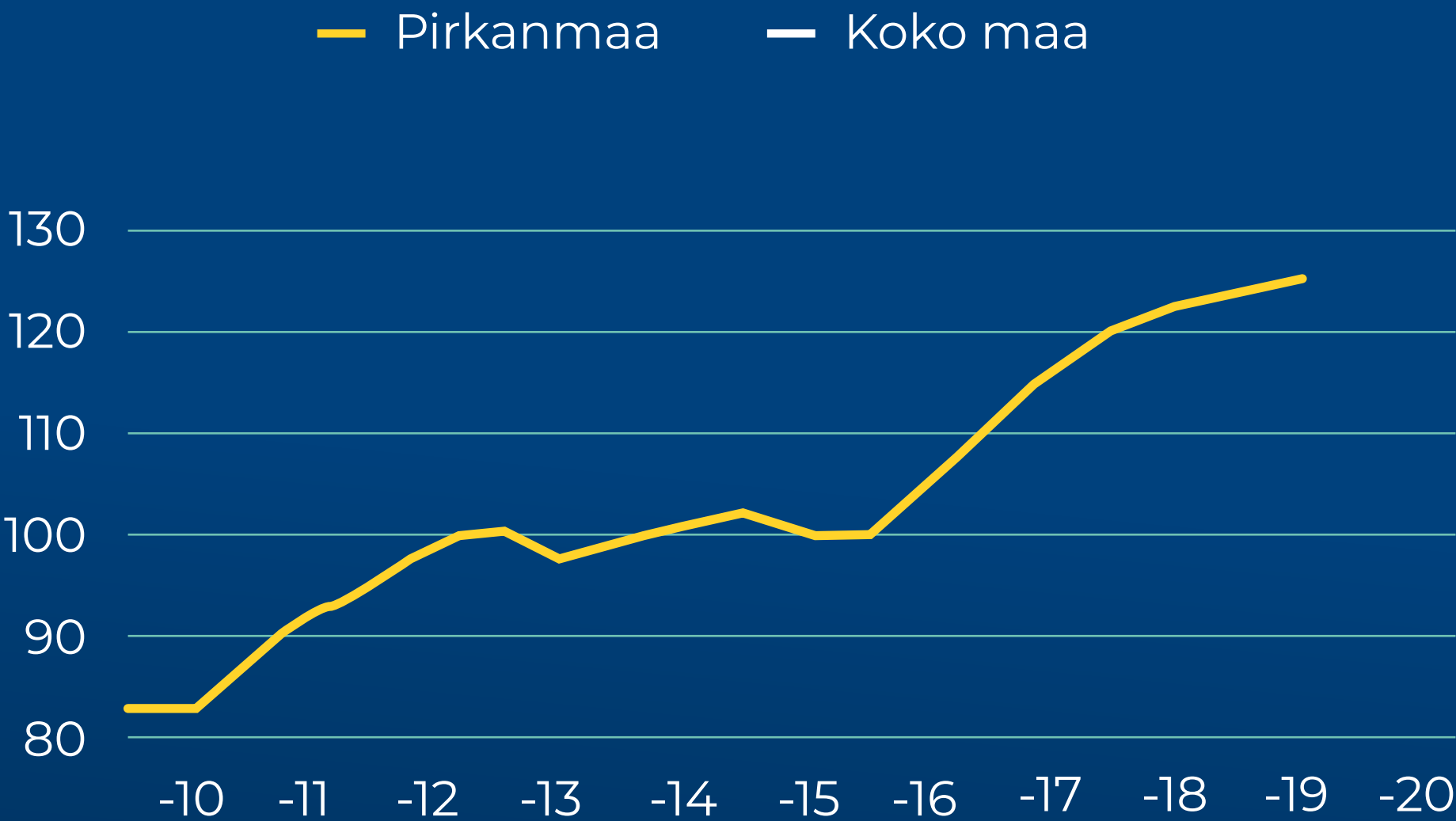

LIIKENNE, KULJETUS JA VARASTOINTI

Liikevaihto 2019	1 519 M€
Liikevaihdon muutos	2,5 %
Toimipaikkoja 2019	1 651
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	-6,1 %

TOL 49-53: maaliikenne ja putkijohtokuljetus, vesi- ja ilmaliikenne, varastointi ja liikennettä palveleva toiminta.

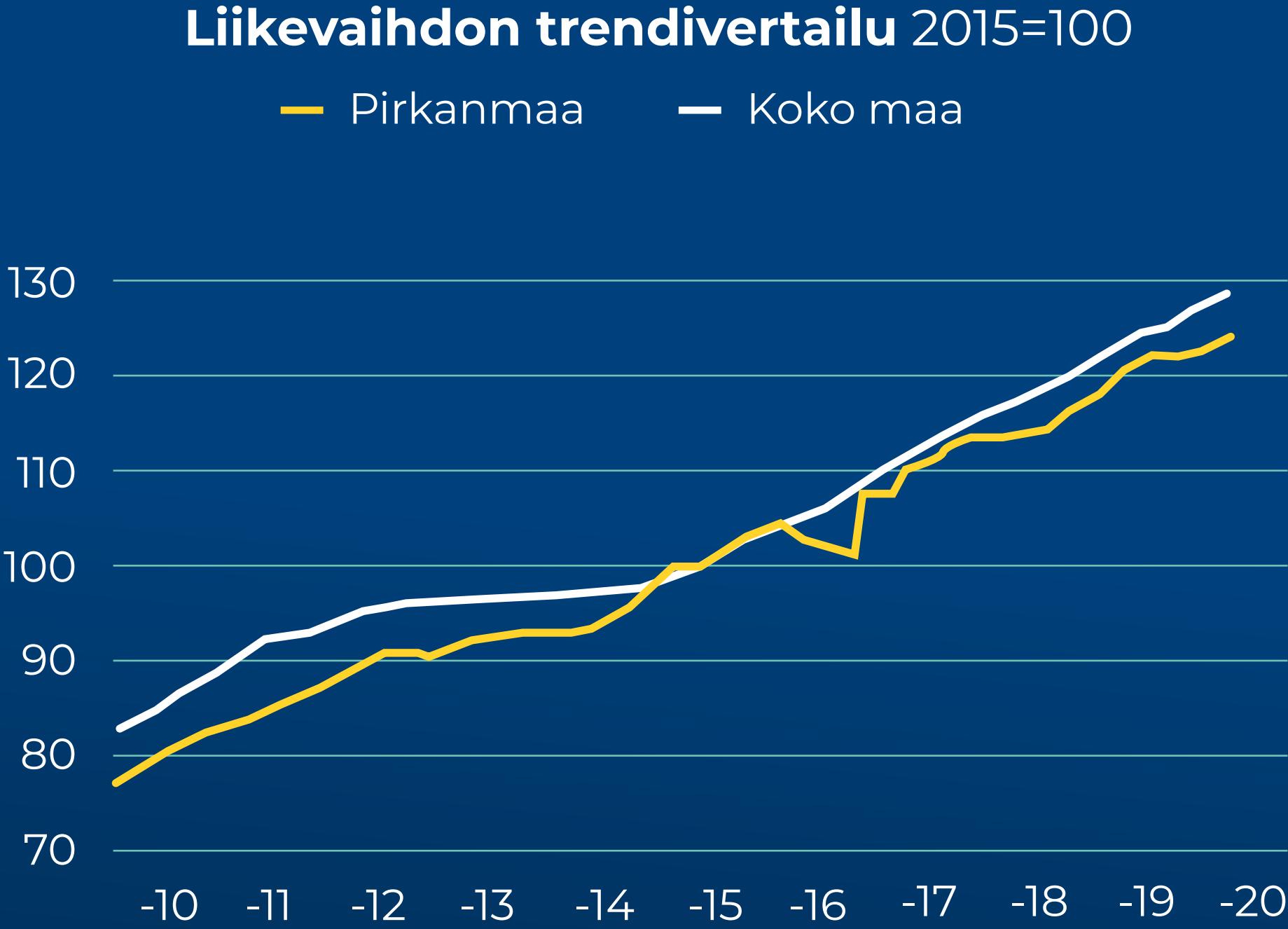
Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

MAJOITUS- JA RAVINTOLA-ALA

Liikevaihto 2019	758 M€
Liikevaihdon muutos	5,1 %
Toimipaikkoja 2019	1 436
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	-28,5 %

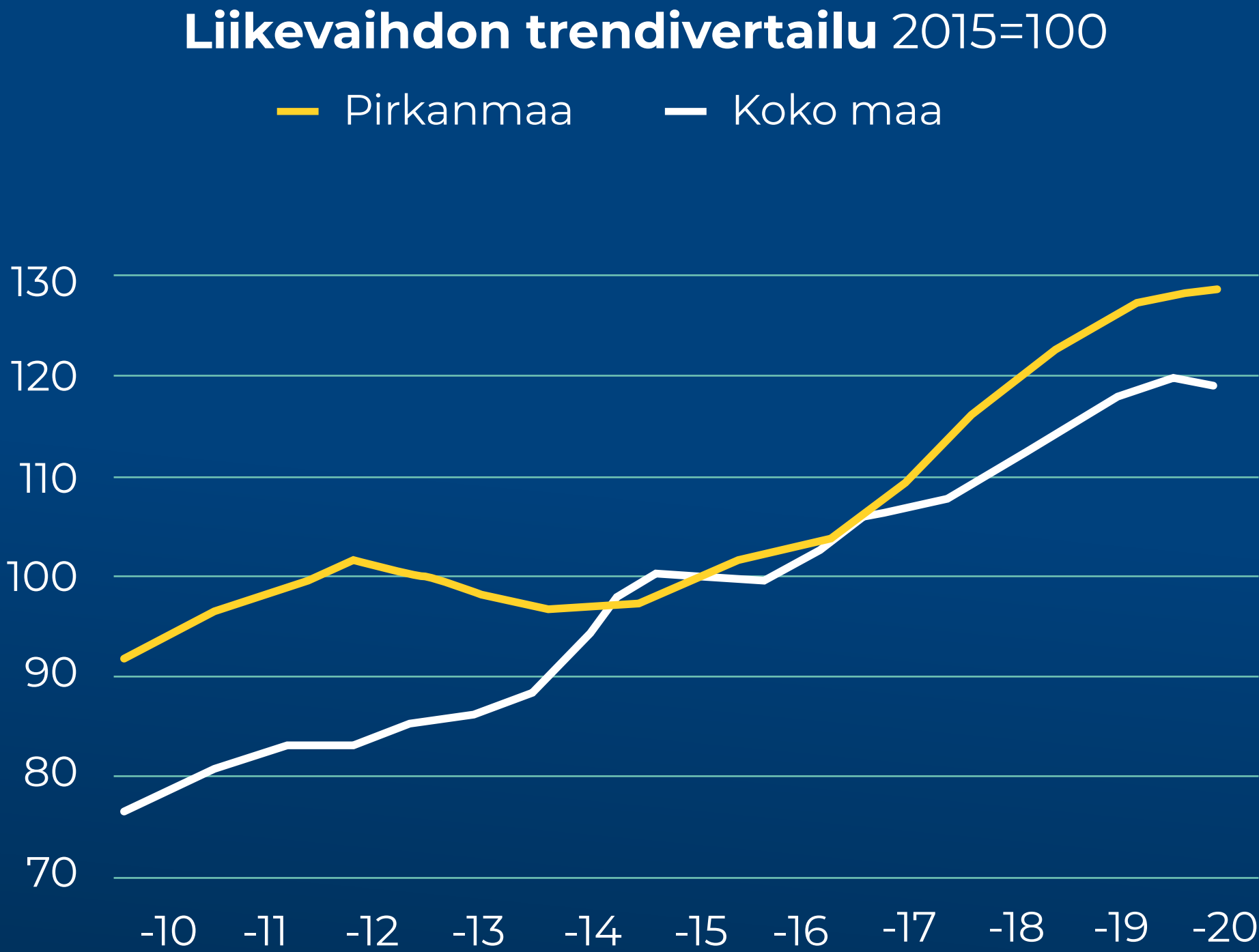
TOL I (55-56): majoitus ja ravitsemistoiminta

INFORMAATIO JA VIESTINTÄ

Liikevaihto 2019	1 607 M€
Liikevaihdon muutos	5,9 %
Toimipaikkoja 2019	1 319
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2020	2,9 %

TOL J (58-63): kustannustoiminta; elokuva-, video- ja tv-ohjelma-
tuotanto sekä äänitteiden ja musiikin kustantaminen; radio- ja
tv-toiminta; televiestintä; ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä
toiminta; tietopalvelutoiminta

TAMPERE.
FINLAND

www.pirkanmaantalous.fi

PIRKANMAAN TALOUSKATSAUS 2020

JULKAISIJAT

Business Tampere
www.businesstampere.com

Pirkanmaan liitto
www.pirkanmaa.fi

Pirkanmaan Yrittäjät
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

Tampereen kauppakamari
www.tampereenkauppakamari.fi

LÄHTEET

Tilastokeskus
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

ULKOASU, TOIMITUS JA TAITTO

Creative Crue
www.crue.fi

**BUSINESS
TAMPERE**

**TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI**

 Yrittäjät
PIRKANMAA

 PIRKANMAA